

Oponentský posudek

na doktorskou disertační práci „Židovský náboženský život v Čechách (se zvláštním zřetelem k Praze) v období od roku 1867 do Mnichovské dohody (z pohledu představitelů českožidovského hnutí)“.

Autor: Mgr. Nina Oliberiusová

Školitel: PhDr. Bedřich Nosek, CSc.

Studijní obor: Husitská teologie/Judaistika

Doktorský studijní obor: Teologie

Aktuální obnova židovského náboženského života v českých zemích po roce 1989 se stala bezprostředním podnětem pro vznik hodnocené práce. Ukazuje, na co navazuje deset obcí sdružených ve Federaci židovských obcí, neboť období dvou totalitních režimů znamenala historickou cézuru katastrofických, nelidských rozměrů. Hodnotitelku zvyklou posuzovat převážně čistě historiografické či sociologizující texty, případně produkty z oblasti etnografické či sociální a kulturní antropologie, takováto prvoplánová aktualizace nejprve trochu zarazí. Přesto předkládaných 159 stran čistého textu včetně poznámek a ostatní povinný vědecký aparát jsou připraveny natolik srozumitelně, že počáteční obavy z ahistorického přístupu byly zcela liché.

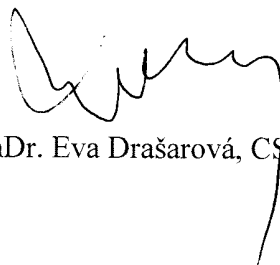
Jde o původní práci, jejíž tematická závažnost je neoddiskutovatelná a perspektivní pro další rozvíjení ve vědeckém výzkumu. Posunutý úhel pohledu se liší od dosavadní, v úvodu reflektované literatury. A v této jisté „novosti“ spočívá největší přínos disertace. Posunutá optika přináší zajímavé poznatky, jimž by slušelo v budoucnu ještě širší mezinárodní srovnání, nejen poměrování středoevropským prostorem a teritoriálně ukotvenou literaturou.

Práce je pojata velmi poctivě, kromě reflexe odborných textů autorka pracuje s prameny relevantními tématu – dobovými periodiky. Požadovat nasazení postupů „oral history“ vzhledem k časovému vymezení výzkumu není jaksi relevantní a ke vzpomínkám se dostáváme tudíž oklikou, prostřednictvím zmiňovaných časopiseckých statí. Výraznější metodologické odvahnosti či abstraktnější rovinu výkladu v textu nenajdeme. V úvodu deklarované záměry se naplňují chronologickým tokem výkladu dále členěným dle sledovaných problematik s podrobným popisem zkoumaného jevu.

Základním konceptem práce je tedy chronologické rozčlenění, v něm nastínění společensko-politických předpokladů včetně legislativy a reflexe následné odezvy ve zkoumaném prostředí včetně pokusů o tvůrčí uchopení jednotlivými hnutími v době svobodného náboženského a nábožensko-politického života. Vlastní úvod je poněkud devalvován „edičně praktickými“ pasážemi a čirým popisem obsahu kapitol, vhodnější by bylo otevření problémů k řešení, stanovení otázek, na něž má práce odpovědět. Bezelstné přiznání se, že k vlastnímu tématu se autorka „propracuje ve čtvrté kapitole“, svědčí o jisté nezkušenosti. Tři kapitoly tak plní úlohu historického entrée, jemuž by příslušelo podstatnějšího zhutnění a zobecnění.

Jádro odborného sdělení je koncentrováno do dvou obsažných kapitol, o jejichž přínosu nemůže být pochyb. Zvolené řešení „materiálové studie“ s ohledem na záměry a vědeckou závažnost projektu výzkumu se zdá být vyhovující. I s přihlédnutím k délce dosavadní vědecké kariéry je jasné, že jde o jeden z prvních vědeckých výsledků autorky, který je nutno dále rozpracovat. Zajímavé by bylo prolnutí obecnějších souvislostí společenského vývoje s jeho místními variacemi a konkrétním jevem v přesně vymezeném časoprostoru. Propojení výkladu až do mikrosond nejen oživí monografické zpracování, ale přineslo by díky i jinému heuristickému záběru další informace především z oblasti tzv. ego dokumentů. Právě na prolnutí „malých“ a „velkých“ dějin a na přirozeně zažitě metodologické základně se testuje akribie historika. Tato práce však se nachází na pomezí oborů a autorka se v souladu s předestřenými záměry dopracovala slušných výsledků. Práci tedy doporučuji jako podklad k dalšímu řízení.

V Praze dne 24. 7. 2012

PhDr. Eva Drašarová, CSc.